

Közösségben a hagyományokért – A karádi fehér hímzés újjáéledése

A méltán híres Karádi Hímzőkör 2014-ben jött létre Szukits Sándorné, Györgyi vezetésével Karádon. A hímzőkör tagjai a megalakulás óta heti rendszerességgel találkoznak, és ápolják a településhez kötődő, úgynevezett fehér hímzés hagyományát. A kezdetekről, a fehér hímzésről, az eddigi eredményekről és a hímzés közösségfejlesztő erejéről Szukits Sándorné, a hímzőkör vezetője mesél.

Balogh Vivien: Mit érdemes tudni a településről?

Szukits Sándorné: Karád külső Somogyban elhelyezkedő település a dombok közé zárva, a Balatontól 17 kilométernyire. Ez a fajta elzártság a falu előnye és hátránya is egyben. Legfőbb előnye, hogy a fekvése miatt meg tudta őrizni a hagyományait, beleértve többek között a fehér hímzést is. Karád ősidők óta lakott település, már ókori dokumentumokban is utalnak rá. A tihanyi apátság alapítólevele is megemlíti a falut, már akkor jelentős településnek számított. Manapság 1600 lelket számlál a település. Óvodánk és általános iskolánk is van. Ezek mellett sportkör,

néptáncgyűttes, férfikar és nyugdíjas klub is működik Karádon. A klubok és csoportok legfőbb célja a népi hagyományok, a néptánc és a népzene ápolása, átadása a fiatalabb generációknak.

B.V.: Ön hogyan kötődik a településhez? Mi inspirálta, hogy létrehozza a hímzőkört?

Sz.S.: Jómagam a kaposvári tanítóképző főiskolán végeztem, 1973-ban költöztem Karádra és 40 évig tanítottam a gyerekeket a helyi iskolában. Tagja vagyok a Karád Táncgyűttesnek és az Énekkarnak is. A mai napig nagyon szeretek itt

élni, és arra törekszem, hogy hozzájáruljak a közösség összefogásához és fejlődéséhez. A településen megtalálható a népi hagyomány mindhárom ága: a népdalok, a karádi táncok és a karádi fehér hímzés is. Amikor nyugdíjas lettem szembejött velem egy lehetőség, az Ízörzök című műsort forgatták a faluban, ebből az alkalomból összeállítottak egy kiállítást a híres-neves karádi fehér hímzésből. Ehhez össze kellett hívni néhány olyan hölgyet, akik még emlékeznek a technikára, és azt hitelesen át is tudják adni másoknak. Ezt követően heti rendszerességgel

szokás kihímezni, amit a lányok eljegyzési ajándékként szántak kedvesüknek. A gazdasági válság ideje alatt az asszonyok párnákat készítettek, amiért fizettek nekik. Az évek múltával ez a szokás háttérbe szorult, és már csak az idősebb korosztály tartotta fent a hagyományt. Ezt a tudást szeretnék ápolni és átadni a fiataloknak. A karádi öltés egyszínű, a motívumok visszafogottak és apró levélmintákból tevődnek össze. Három fajta technikával dolgozunk, ezek a szálöltés, a lapos hímzés és a búzaszem.

B.V.: *Milyen kapcsolatot ápolnak más, hasonló tevékenységet folytató intézményekkel, szervezetekkel és csoportokkal?*

Sz.S.: Az elmúlt öt év alatt számos szervezettel és intézménnyel működünk együtt, akikkel még ma is nagyon jó kapcsolatot ápolunk. A Karádi Hímzőkör 2014-ben kapcsolódott az „Újra öltünk, örökítünk” programhoz, amelyet a Nemzeti Művelődési Intézet indított. A mintaprojekt keretében a kör tagjai és az érdeklődők újratanulhatták a régi hímzési technikákat. Azóta is szoros kapcsolatot ápolunk az intézménnyel, több alkalommal vettünk részt a Magyar

kezdtünk el találkozni keddenként. Változó létszámban voltunk együtt, de 10-15 ember mindig jelen volt. A legfőbb célunk az volt, hogy megtanuljuk a régi hagyományos hímzés technikáját, amiben az idősebb generáció segített nekünk.

A hímzett textilek gyűjtése régire nyúlik vissza. Tautner Ilona a Hangyaszövetkezet könyvelőjeként dolgozott Karádon. Az 1920-as években hozzáfogott a faluban fellelhető, hímzett férfingek gyűjtéséhez. Az ingek mintájára lakástextileket és viseleti darabokat hímeztetett a helyi asszonyokkal, akik még ismerték a hagyományos hímzési elemeket.

Munkáin a fehér hímzőfonal mellett az óarany, a piros, a közép-kék és a zöld is helyet kapott. Az új darabokon a formavilág még megegyezett az eredetivel, de a mintákat felnagyították. Tautner Ilona a karádi hímzések összegyűjtéséért 1963-ban megkapta a Népművészet Mestere díjat. Munkánkkal Ilonának szeretnénk emléket állítani.

B.V.: *Mi a különlegessége a karádi fehér hímzésnek?*

Sz.S.: Az úgynevezett fehér hímzésnek jelentős hagyományai vannak a településen. A férfingek elejét és a gallérját volt

Értékek Napján kiállítással és hímezésbemutatóval. Csatlakoztunk a Közösségek Hete, országos rendezvénysorozathoz is: hímezést bemutató kiállítással és foglalkozásokkal készültünk az ide látogatóknak. A gyerekeknek előre nyomtattunk mintákat, amelyekkel kipróbálták a hímezést. Önálló kiállításokat is szerveztünk korábban a siófoki Kálmán Imre Kulturális Központban és a tabi Zichy Mihály Művelődési Központban. Marcaliban és Balatonfenyvesen is tartunk interaktív bemutatókat, amely keretében az érdeklődők elsajátíthatják a karádi hímezést. Emellett nagyon jó a kapcsolat a Zala Megyei Népművészeti Egyesülettel és a Fejér Megyei Népművészeti Egyesülettel is. A tagok továbbképzéseket tartanak egymásnak, hímezési praktikákat osztanak meg egymással, és segítik egymást a fejlődésben. Az együttműködésnek köszönhetően, hosszú és kitartó munka eredményeként szakmai kitüntetést nyert el a hímezőkör. Tavaly a Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeumnak segítettünk összeállítani egy látványtárat. A raktárban lévő tárgyakat nyitott térben helyeztük el, ehhez készítettünk egy hatalmas mintakendőt. Több hónapon keresztül dolgoztunk a kendőn, amely remekül kiegészítette az időszakos kiállítást.

A Zichy Mihály Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégiummal két éve működünk együtt, és tartjuk

a kapcsolatot a diákokkal is. A textilműves szakos tanulóknak szakmai bemutatót tartunk, hogy teljesítsék a kötelező gyakorlatot, a nálunk tanultakat építik be a saját munkáikba.

Szokássá vált, hogy nyaranta nemzetközi méta, népzenei és néptánc-tábor szerveznek a faluban. A szervezők évek óta minket is meghívnak, a táborokban kiállításokat rendezünk, és interaktív bemutatót tartunk a fiataloknak. Ezekre az eseményekre számos országból érkeznek résztvevők, és mindig nagy érdeklődés övezi programjainkat. A helyi általános iskolában is tartunk foglalkozásokat.

B.V.: A hímezés hozta össze az embereket, akik mára már szoros kapcsolatban állnak egymással. Mit tudhatunk a tagokról és a találkozótól?

Sz.S.: A mai rohanó világban nagyon nagy szükség van arra, hogy egy kicsit megpihenjünk, észrevegyük és értékeljük a körülöttünk lévőket. A közösség és az, hogy közösségben élhetünk: érték. Előregedő községben élünk, nagyon nehéz az időseknek, sokan egyedül maradnak, bezárkóznak és magányosak, de mióta minden héten találkozunk, és bearanyozzuk egymás napjait, ez megváltozott. Minden héten van egy nap, amikor érdemes kimozdulni, segítjük egymást, jó hangulatban töltünk együtt időt. Minden korosztálynak meg kellene találnia a saját érdek-

lődési körét, ez tartja össze a közösséget. Mindannyian szeretnénk tartozni valahová, érezni, hogy fontosak vagyunk, és szükség van ránk. Nekem is nagy szükségem van a csoportra, egyedül élek, és megkönnyíti a mindennapokat. A hímezés által kerültünk kapcsolatba egymással, de mára már barátokká váltunk. Nagyon befogadóak vagyunk, a szomszédos településekről is gyakran járnak át hozzánk. Sokan külföldről költöznek ide, és őket is szívesen látjuk. A nyelvi akadályok sem okoznak nehézséget, a hímezésen keresztül megértjük egymást. Tagjaink túlnyomó részben a nyugdíjas korosztályból tevődnek össze, de már fiatalok is csatlakoznak, van két fiatal anyuka is a csoportunkban. Jó látni és megtapasztalni, hogy elfogadják az idősektől az útmutatást. Sokszor pótmama szerepet is betöltünk, tanácsokat adunk a gyereknevelés, főzés vagy akár párkapcsolati témában is.

B.V.: A Karádi Hímzőkör idén ünnepli 5. születésnapját. Mivel készülnek erre a jeles alkalomra?

Sz.S.: Nagy öröm számunkra, hogy már elértünk az ötödik évhez. Egy emléktáblával tisztelgünk Tautner Ilona munkássága előtt. Nagyszabású kiállítást tervezünk, már hónapok óta dolgozunk új kiállítási darabok megalkotásán. Bízom benne, hogy még sok születésnapot megünnepelhetünk közösen!

SZUKITS SÁNDORNÉ – A Karádi Hagyományörző Hímzőkör Egyesület elnöke, nyugdíjas tanító. Már fiatalon bekapcsolódott a falu kulturális tevékenységébe, tagja volt a Karád Táncegyüttesnek és a Karádi Asszonykórusnak. Folyamatosan szervezte a hagyományörző rendezvényeket. A karádi fehér hímezésekből 2013-ban szervezett kiállítást, amelynek eredményeképpen jött létre az egyesület. Azóta a tagok heti rendszerességgel találkoznak, bővítik a kiállításukat, számtalan más kiállításon is részt vesznek, foglalkozásokat tartanak, amelyek keretében népszerűsítik településüket és értékeiket. A kitartó munka eredményeként országszerte ismertté vált a karádi hímezés és az egyesület is, egyik tagjuk elnyerte a 'Népi Iparművész' címet.